चुकीची माहिती

चुकीची माहिती म्हणजे खोटी माहिती, परंतु ती पसरवणारी व्यक्ती ती खरी असल्याचे मानते. जेव्हा खोटी माहिती जाणूनबुजून पसरवली जाते तेव्हा तिला चुकीची माहिती म्हणतात.

11:02

खालीलपैकी कोणते संदेश चुकीची माहिती म्हणून गणले जातील? तुम्हाला असे का वाटते याची कारणे लिहा!

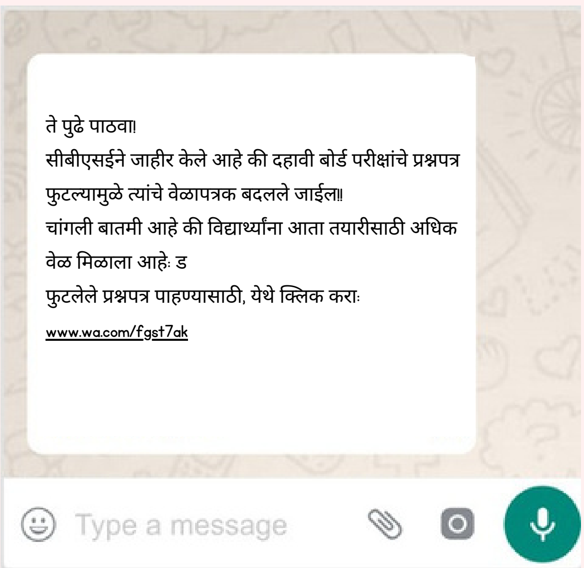

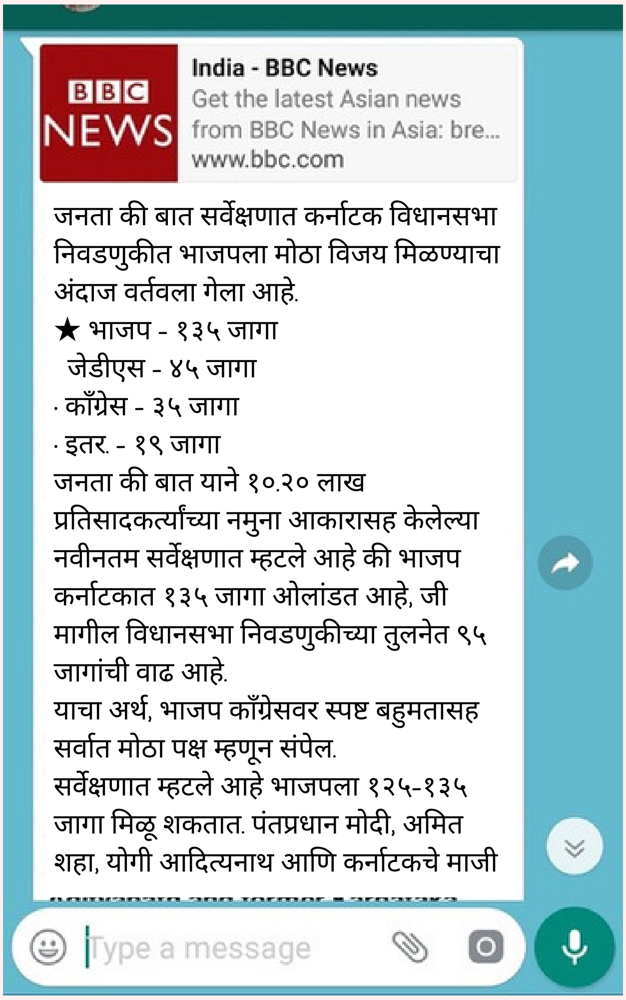

खोट्या बातम्या

amazon future engineer

फेक न्यूज म्हणजे खोटी किंवा दिशाभूल करणारी माहिती, जी बातम्या म्हणून सादर केली जाते. ती विशेषतः सोशल मीडियावर लवकर पसरते.

11:02

खाली दिलेल्या तीन टीव्हीवरील खऱ्या बातम्या आणि खोट्या बातम्यांमध्ये फरक करता येईल का? तुम्हाला असे का वाटते याची कारणे लिहा..

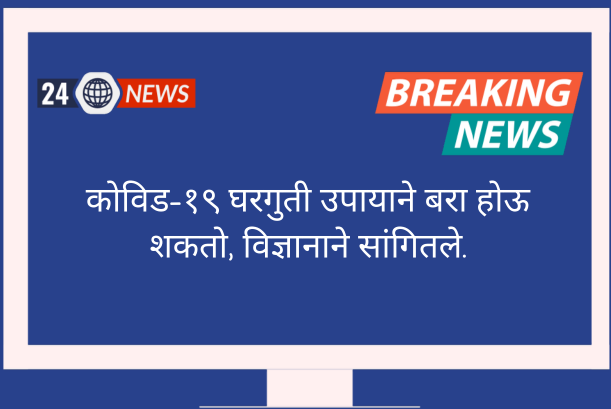

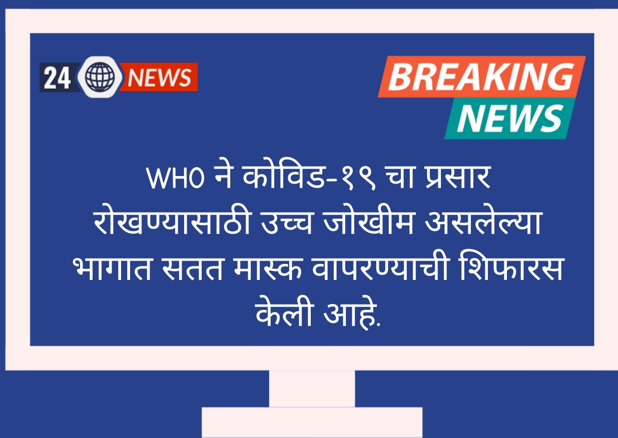

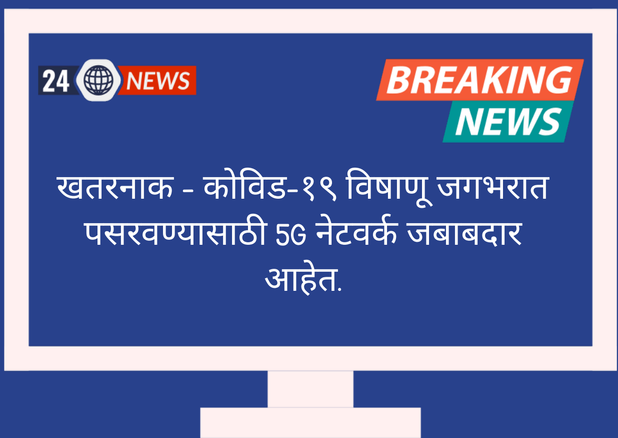

माहितीची पडताळणी

amazon future engineer

तुम्हाला माहीत आहे का?

तुम्ही विविध पद्धती वापरून माहिती/बातम्यांची पडताळणी करू शकता. यापैकी दोन पद्धती म्हणजे SUCS पद्धत आणि ती माहिती सत्य आहे की मत आहे हे तपासणे. SUCS पद्धत म्हणजे:-

१. स्रोत: माहितीचा स्रोत सत्यापित करा (URL, डेटा स्रोत इ. तपासा)
२. सर्वव्यापी: माहिती विलक्षित आहे का किंवा ती वेगवेगळ्या स्त्रोतांवरून सत्यापित केली जाऊ शकते का?
३. संदर्भ: माहितीचा संदर्भ ती ज्या संदर्भात सादर केली जात आहे त्याच्याशी जुळतो का ते तपासा. यामध्ये योग्य चित्रे/नावे इत्यादींचा समावेश असू शकतो.
४.दुसरे मत: तज्ञ आणि तथ्य-तपासणी प्लॅटफॉर्मकडून "दुसरे मत" गोळा करा (उदा.: AltNews, The Quint's WebQoof, Snopes)

वरील गतिविधींमध्ये, तुम्हाला खोट्या बातम्या आणि चुकीची माहिती असल्याची अनेक चिन्हे आधीच लक्षात आली असतील। उदा।

हे छायाचित्र त्या उदाहरणापेक्षा वेगळ्या व्यक्तीचे आहे।

ती अतिशयोक्तीपूर्ण आहे किंवा चिंता निर्माण करते।

ज्या साईट्सची विश्वासपात्रता माहित नाही अश्या अविश्वासू साईट हुन बातमी येते.

माहितीचा कोणताही साक्ष्य किंवा पुरावा नाही।

त्यात "विज्ञान" किंवा "तज्ञ म्हणतात" सारख्या अस्पष्ट स्त्रोतांचा उल्लेख आहे।

SUCS पद्धत वापरून खालील गोष्टी पडताळून पहा!

htt://www.l23news.co

राजस्थानमध्ये गुप्त एलियन अड्डा चालवत असलेला बॉलीवूड स्टार सापडला!

http://www.l23news.com

शाहरुख खानच्या 'जवान' चित्रपटाने बॉक्स ऑफिसवरील कीर्तिमान मोडले, २०२३ मधील सर्वाधिक कमाई करणाऱ्या बॉलिवूड चित्रपटांपैकी एक बनला।

माहितीचा हुशारीने वापर करा

amazon future engineer

तुम्हाला माहीत आहे का?

जरी मिळालेली माहिती खरी असली तरी ती कशी सादर केली जात आहे याकडे लक्ष देणे महत्वाचे आहे. कारण आपल्याला मिळणारी माहिती तथ्ये आणि मते दोन्ही समाविष्ट करते. फरक समजून घेतल्याने तुम्हाला प्रभावित किंवा दिशाभूल होण्यापासून वाचण्यास मदत होऊ शकते, जेणेकरून तुम्ही स्वतःचे मत बनवू शकाल!

तथ्ये

बाहेर पाऊस पडत आहे!

- निरीक्षण करता येते संशोधनाच्या
- आधारे पडताळता येते
- वाद घालता येत नाही.

VS

मते

पाऊस सगळ्यांना उदास करतो!

- एखाद्याचा विश्वास किंवा दृष्टिकोनाची पडताळणी करता येत नाही
- चांगल्या/वाईट गोष्टींबद्दल कल्पना असू शकतात
- एखाद्या वस्तुस्थितीबद्दल एखाद्याला कसे वाटते ते शेअर केले जाते

यापैकी कोणते तथ्य आहे आणि कोणते मत आहे? तुमच्या वहीत असा तक्ता तयार करा!

एक दिवसीय क्रिकेटमध्ये रोहित शर्मा हा भारताचा सर्वात सातत्यपूर्ण कर्णधार आहे।

विराट कोहली हा आतापर्यंतचा सर्वोत्तम भारतीय फलंदाज आहे, त्याने सचिन तेंडुलकरलाही मागे टाकले आहे।

१९८३ मध्ये कपिल देव यांच्या नेतृत्वाखाली भारताने पहिला क्रिकेट विश्वचषक जिंकला।

लंडनमधील मादाम तुसाँ संग्रहालयात मेणाचा पुतळा असणारे अमिताभ बच्चन हे पहिले आशियाई अभिनेते होते।

शाहरुख खान हा बॉलिवूडमधील सर्वात करिष्माई अभिनेता आहे।

तथ्य	मत

उत्तर कुंजी

चुकीची माहिती

छायाचित्र राहुल गांधींचे तर, अवतरण इम्रान खान यांचे आहे, कोणताही स्रोत किंवा मुलाखत उल्लेख नाही,8pmGyan हा विश्वसनीय बातमी स्रोत नव्हे.

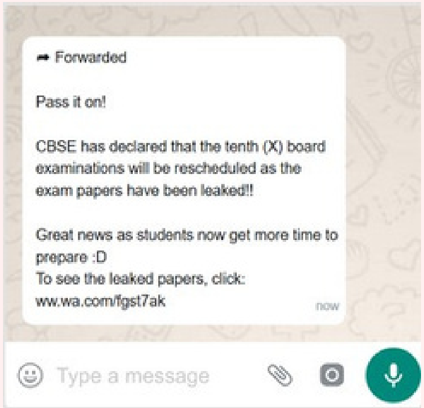

कोणत्याही विश्वसनीय घोषणांचा उल्लेख नाही, संशयास्पद लिंक शेअर केली आहे, ज्यामुळे दहशत/गोंधळ निर्माण होतो ज्यामुळे तथ्य आणि मत यांची सरमिसळ होते.

खोट्या बातम्या

कोविड-१९ घरगुती उपायाने बरा होऊ शकतो, विज्ञानाने सांगितले.

FAKE

"सायन्स म्हणतो" हा एक अस्पष्ट स्त्रोत आहे, विश्वसनीय स्त्रोतांनी ही बातमी काढून टाकली!

WHO ने कोविड-१९ चा प्रसार रोखण्यासाठी उच्च जोखीम असलेल्या भागात सतत मास्क वापरण्याची शिफारस केली आहे.

VERIFIED

या बातम्या लेखावर विश्वास ठेवला जाऊ शकतो! येथे नियमाला अचूकपणे मांडले आहे, नियम-निर्धारण संस्थेचा उल्लेख केला आहे.

खतरनाक - कोविड-१९ विषाणू जगभरात पसरवण्यासाठी 5G नेटवर्क जबाबदार आहेत.

FAKE

हि बातमी घाबरवण्याचा प्रयत्न करते, बातमी स्रोत अविश्वासू आहे.

उत्तर कुंजी

माहिती पडताळणी

	http://www.l23news.co	http://www.l23news.com
	राजस्थानमध्ये गुप्त एलियन अड्डा चालवत असलेला बॉलीवूड स्टार सापडला! **FAKE**	शाहरुख खानच्या 'जवान' चित्रपटाने बॉक्स ऑफिसवरील कीर्तिमान मोडले, २०२३ मधील सर्वाधिक कमाई करणाऱ्या बॉलिवूड चित्रपटांपैकी एक बनला। **VERIFIED**
स्त्रोत	१२३न्यूज ओळखीचे नाही, डोमेन नाव मानक नाही.	l23news प्रख्यात नव्हे.
सर्वव्यापिता	विश्वसनीय आउटलेट्सवर मोठ्या प्रमाणात कव्हर केलेली बातमी नाही.	विश्वसनीय आउटलेट्सवर या बातमीचे कव्हरेज विस्तृतपणे झालेआहे।
संदर्भ	संदर्भ अस्पष्ट आहे.	संदर्भ बरोबर आहे, कारण त्यामध्ये 2023 बॉक्स ऑफिस कीर्तिमानचा उल्लेख आहे।
द्वितीय मत	पत्रकार, खगोलशास्त्रज्ञ ही बातमी खोडून काढण्याची शक्यता आहे।	चित्रपट समीक्षा, पत्रकार,वितरक निर्माते यांच्याशी सहमत होतील।

माहितीचे चतुरतेने वापर करा

तथ्य

लंडनमधील मादाम तुसाँ संग्रहालयात मेणाचा पुतळा असणारे अमिताभ बच्चन हे पहिले आशियाई अभिनेते होते।

१९८३ मध्ये कपिल देव यांच्या नेतृत्वाखाली भारताने पहिला क्रिकेट विश्वचषक जिंकला।

मत

एक दिवसीय क्रिकेटमध्ये रोहित शर्मा हा भारताचा सर्वात सातत्यपूर्ण कर्णधार आहे।

विराट कोहली हा आतापर्यंतचा सर्वोत्तम भारतीय फलंदाज आहे, त्याने सचिन तेंडुलकरलाही मागे टाकले आहे.

शाहरुख खान हा बॉलिवूडमधील सर्वात करिष्माई अभिनेता आहे।